

Nieuwsbrief PFR Updates - Nummer 30, 2015

Nummer 30, 2015

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1842](#) 10-07-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1875](#) 10-07-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1871](#) 10-07-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1846](#) 10-07-2015

Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:2143](#) 22-07-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:4598](#) 23-06-2015

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2015:5452](#) 29-06-2015

RECHTSPRAAK

Te verrekenen vermogen. Partijen zijn in huwelijkse voorwaarden overeengekomen overgespaard inkomen jaarlijks te verrekenen. Aan dit beding is geen uitvoering gegeven, zodat het aanwezige overgespaarde niet gedeelde inkomen nog tussen hen moet worden verrekend. De vrouw heeft een bedrag van € 360.500 belegd. Die belegging is in rook opgegaan. Zij stelt dat dit bedrag van de vennootschappen van partijen afkomstig was. De man stelt dat dit bedrag privévermogen betrof en dat dit bedrag, zoals de rechtbank heeft geoordeeld, onrechtmatig daaraan onttrokken is. Geen van beide partijen kan de stellingen bewijzen dat het gaat om hetzij vennootschappelijke gelden, hetzij privévermogen. Het hof gaat er daarom van uit dat dit vermogen gemeenschappelijke overgespaarde inkomsten betreft. Deze inkomsten stonden op een gemeenschappelijke bankrekening. De vrouw was bevoegd om over die rekening en die inkomsten te beschikken. Aangezien de belegging in rook is opgegaan, waren de overgespaarde inkomsten niet meer aanwezig en viel er niets meer te verrekenen. De veroordeling door de rechtbank van de vrouw om de helft van het bedrag te doen toekomen aan de man wordt vernietigd. Het oorspronkelijke verzoek van de man wordt afgewezen.

Partijen waren met elkaar gehuwd onder huwelijkse voorwaarden. De rechtbank sprak in de bestreden beschikking de echtscheiding tussen partijen uit. In hoger beroep spitst de discussie tussen partijen zich onder meer toe op de vraag of de vrouw gehouden is om aan de man een bedrag van € 180.250 te betalen. Partijen zijn bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen dat overgespaard inkomen jaarlijks zal worden verrekend. Aan dit beding is echter nooit uitvoering gegeven, zodat verrekening nog moet plaatsvinden. Het overgespaarde inkomen

bedroeg

€ 360.500. De vrouw heeft het gehele bedrag belegd, echter met een beleggingsresultaat van nihil. De man stelt thans dat de vrouw onrechtmatig jegens hem heeft gehandeld door het gehele bedrag te beleggen. De man vordert de helft van het bedrag terug, zijnde € 180.250. De vrouw bestrijdt het standpunt van de man door te stellen dat zij geen privégeden heeft onttrokken aan de gemeenschap. De vrouw stelt dat de belegde gelden niet afkomstig zijn uit privévermogen, maar dat zij die gelden heeft onttrokken aan de vennootschappen van partijen. Van een onrechtmatige daad is derhalve geen sprake.

Naar het oordeel van het hof heeft de vrouw niet bewezen dat voornoemd bedrag enkel is onttrokken aan de vennootschappen van partijen. Het hof gaat er derhalve van uit dat het door de vrouw belegde geld afkomstig was uit het privévermogen van partijen. Omdat de man niet kon aantonen waar deze privégeden precies vandaan komen, gaat het hof ervan uit dat het aangewend vermogen om mee te beleggen, afkomstig is van gemeenschappelijk overgespaarde inkomsten. Het overgespaarde stond op een gemeenschappelijke bankrekening. De vrouw was derhalve bevoegd om over die rekening en het saldo te beschikken. Van onrechtmatig handelen kan derhalve niet worden gesproken. Nu het overgespaarde vermogen van partijen volledig in rook is opgegaan door een negatief uitvallend beleggingsresultaat, valt er thans niets meer te verrekenen. De man heeft geen beroep op benadeling gedaan ex artikel 1:139 BW. Derhalve ontbreekt iedere grondslag voor een veroordeling van de vrouw tot betaling van het door de man gevorderde bedrag. Het hof vernietigt de bestreden beschikking op dat punt en wijst het verzoek van de man alsnog af.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 22-07-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:2143

Zaaknummer: 200.161.026/01 en 200.161.028/01

RECHTSPRAAK

Vervallenverklaring schriftelijke aanwijzing. Brief GI aan advocaat moeder betreffende omgang met bij pleegouder geplaatst kind is door kinderrechtster op 18 mei 2015 opgevat als schriftelijke aanwijzing. Deze aanwijzing is door de kinderrechtster toen vervallen verklaard. De kinderrechtster heeft zelf een omgangsregeling met de moeder vastgesteld. De behandeling van het verzoek tot uitbreiding van de omgangsregeling is aangehouden. Vervolgens neemt GI een nieuwe aanwijzing die zowel aan de moeder als aan de vader is gericht en die materieel van gelijke inhoud is als de door de kinderrechtster eerder vervallen verklaarde aanwijzing. De kinderrechtster kapittelt deze werkwijze op niet mis te verstane wijze. Hij stelt vast dat de aanwijzing ten aanzien van de vader niet zorgvuldig tot stand is gekomen, noch deugdelijk is gemotiveerd. Voorts kan een aanwijzing een door de kinderrechtster t.a.v. de moeder vastgestelde omgangsregeling niet doorbreken. De kinderrechtster verklaart de nieuwe aanwijzing vervallen en stelt zelf opnieuw een omgangsregeling t.a.v. de moeder en een omgangsregeling t.a.v. de vader vast.

De vader en de moeder enerzijds en de gecertificeerde instelling (GI) anderzijds hebben een geschil over de inhoud van de schriftelijke aanwijzing van 29 mei 2015. Ingevolge artikel 1:265f lid 1 BW kan de GI de duur van de contacten tussen een met het gezag belaste ouder en een minderjarige voor zover noodzakelijk in verband met de uithuisplaatsing van de minderjarige beperken. Uit artikel 1:265f BW lid 2 BW volgt dat de beslissing van de GI als een schriftelijke aanwijzing geldt en dat artikel 1:264 en 1:265 BW van overeenkomstige toepassing zijn. Ter beoordeling ligt voor of er redenen zijn om deze schriftelijke aanwijzing geheel of gedeeltelijk vervallen te verklaren.

De kinderrechter stelt vast dat de GI, ondanks het overwogene in de beschikking van 18 mei 2015, in de afgelopen periode slechts een 'nieuwe' aanwijzing vaststelling omgangsregeling, nu gedateerd 29 mei 2015, heeft opgesteld en deze aan de ouders en de rechtbank heeft gestuurd. De inhoud van deze aanwijzing is op hoofdlijnen gelijk aan de inhoud van de stukken die tijdens de mondelinge behandeling van 18 mei 2015 reeds bekend waren en toen besproken zijn. Niet is gebleken van enig nader overleg met de ouders. De kinderrechter komt tot het oordeel dat de schriftelijke aanwijzing van 29 mei 2015 ten aanzien van de vader onzorgvuldig is voorbereid en niet deugdelijk is gemotiveerd. Ten aanzien van de moeder heeft de schriftelijke aanwijzing geen rechtsgevolg, nu in haar geval (behoudens haar instemming) slechts de kinderrechter de omgang kan beperken omdat sprake is van een door de kinderrechter vastgestelde omgangsregeling. De kinderrechter verklaart de schriftelijke aanwijzing van 29 mei 2015, zowel ten aanzien van de vader als ten aanzien van de moeder, geheel vervallen. De kinderrechter stelt verder vast dat de GI na de beschikking van 18 mei 2015, ondanks de daartoe geboden gelegenheid, geen nieuwe deugdelijk onderbouwde argumenten heeft aangevoerd op grond waarvan de omgang tussen de minderjarige en de ouders beperkt zou moeten zijn. De kinderrechter zal een omgangsregeling vastleggen voor de duur van een half jaar, omdat die regeling de kinderrechter in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. De GI wordt verzocht tegen na te noemen pro-formadatum te rapporteren over het verloop van de omgangsregeling, alsmede over het overleg met de ouders over onder meer de inhoud van de CHOP-list.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 29-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2015:5452

Zaaknummer: 475208, 478272, 478273

Wetsartikelen: 1:265f BW

RECHTSPRAAK

Verlenging alimentatieverplichting na eerdere verlenging. Oud geval. Alimentatie voor het eerst vastgesteld op 31 maart 1987. Verzoek van de man tot beëindiging op 23 juli 2003 door rechtbank afgewezen. Verplichting verlengd tot 1 augustus 2005 met mogelijkheid verdere verlenging. Door het hof is deze verplichting destijds verlengd tot 1 februari 2013 met mogelijkheid verdere verlenging. Na 1 februari 2013 is de man de alimentatie blijven doorbetalen. De vrouw heeft verlengingsverzoek op 1 september 2013 ingediend. Nu in de overgangsregeling voor oude gevallen geen vervaltermijn voor het verzoek tot verlenging is opgenomen, is het verzoek tot verlenging door de vrouw niet te laat ingediend. Ingrijpendheid van de beëindiging van de uitkering staat vast, nu daartegen niet is gegriefd. Hof stelt opnieuw de behoefte van de vrouw aan alimentatie vast en verlaagt alimentatie in verband met verlaagde behoefte. Op verzoek van de man wordt indexering uitgesloten. Hof verlengt opnieuw de alimentatieplicht tot 1 februari 2018 met bepaling dat deze termijn op verzoek van de vrouw zal kunnen worden verlengd.

Het huwelijk van partijen is in 1985 door echtscheiding ontbonden. Bij arrest van 31 maart 1987 werd de man voor het eerst veroordeeld tot het voldoen van partneralimentatie aan de vrouw. Die alimentatieplicht werd in 2003 verlengd tot 1 augustus 2005, met behoud van de mogelijkheid tot verdere verlenging. Op 16 maart 2004 werd de alimentatieverplichting van de man in hoger beroep verlengd tot 1 februari 2013, met behoud van de mogelijkheid tot verdere verlenging. Na 1 februari 2013 is de man de partneralimentatie blijven betalen. Thans verzoekt de vrouw opnieuw om verlenging van de alimentatietermijn. De rechtbank wees dit verzoek af. De vrouw beproeft haar kansen daarom opnieuw in hoger beroep.

De man stelt dat de vrouw niet-ontvankelijk moet worden verklaard in haar verzoek, omdat zij

het verlengingsverzoek niet tijdig heeft ingediend (artikel 1:157 lid 5 BW).

Het hof overweegt als volgt. Vast staat dat de vrouw haar verzoek heeft ingediend meer dan drie maanden na het eindigen van de alimentatieplicht van de man. De nieuwe regeling inzake de limitering van partneralimentatie (WLA) is echter slechts van toepassing op alimentatie die is vastgesteld op of na 1 juli 1994. Dat is in de onderhavige situatie niet het geval. Op het onderhavige geval is de Overgangswet van 28 april 1994, *Stb.* 1994, 324/325 van toepassing. Het overgangsrecht kent geen vervaltermijn. De vrouw is derhalve ontvankelijk in haar verzoek.

Artikel II lid 2 van de overgangsbepalingen schrijft voor dat de rechter de alimentatieverplichting op verzoek van de onderhoudsplichtige kan beëindigen na een verloop van vijftien jaren, tenzij de rechter van oordeel is dat beëindiging van de uitkering van zo ingrijpende aard is, dat deze naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de uitkeringsgerechtigde kan worden gevergd. In dat geval stelt de rechter op verzoek van de uitkeringsgerechtigde alsnog een termijn vast, eventueel met de mogelijkheid tot verdere verlenging na ommekomst van die termijn.

Vast staat dat beëindiging van de uitkering op 1 februari 2013 zo ingrijpend is, dat deze naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de vrouw kan worden gevergd. De man heeft tegen dit oordeel van de rechtbank immers geen grief ingebracht. Wel heeft de man de behoefte van de vrouw ter discussie gesteld. Het hof berekent de behoefte van de vrouw opnieuw en concludeert dat deze inderdaad lager is dan voorheen het geval was. Het hof vernietigt de beschikking van de rechtbank en verlengt de alimentatieplicht van de man tot 1 februari 2018, met de mogelijkheid tot verlenging na afloop van die termijn. Op verzoek van de man sluit het hof de wettelijke indexering van de onderhoudsbijdrage uit.

Kanttekening: opmerkelijk is dat de alimentatieplichtige man nu al 28 jaar alimentatie betaalt. Dat is een gevolg van de van de wet afwijkende uitleg die de Hoge Raad in 1999 aan de overgangsregeling bij de Wet limitering alimentatie heeft gegeven voor gevallen waarin de alimentatie voor 1 juli 1994 was bepaald.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 23-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:4598

Zaaknummer: 200.151.496

Wetsartikelen: 1:157 BW

RECHTSPRAAK

Bij het einde van het huwelijk aanwezig vermogen dat is gevormd uit door de echtgenoten tijdens het huwelijk overgespaard inkomen, dient te worden verrekend, ongeacht aan wie van de echtgenoten dat vermogen toebehoort en uit wiens overgespaarde inkomen dat vermogen is gevormd.

Partijen zijn gewezen echtgenoten. Zij waren gehuwd op huwelijkse voorwaarden waarbij, behoudens een gemeenschap van inboedel, elke vermogensgemeenschap was uitgesloten. Tevens was er sprake van een periodiek verrekenbeding waaraan zij geen uitvoering hebben gegeven. De echtelijke woning stond op naam van de vrouw en was gefinancierd met de overwaarde van eerdere echtelijke woningen en een hypothecaire geldlening op naam van beide partijen.

De man heeft verrekening verzocht van de overwaarde van de woning. Volgens de man is deze overwaarde mede toe te rekenen aan de inbreng van door hem overgespaard maar niet verdeeld inkomen, bestaande uit betaling van rente en aflossingen in verband met de hypothecaire geldleningen aangegaan ter financiering van de woning en eerdere echtelijke woningen, en investeringen ten laste van zijn privévermogen die tot waardevermeerdering van de woning hebben geleid.

De rechtbank oordeelde dat de vrouw niet heeft aangetoond dat de woning buiten het te verrekenen vermogen valt, heeft de overwaarde van de woning vastgesteld op € 714.319 en heeft bepaald dat de vrouw daarvan de helft aan de man moet vergoeden.

Het hof heeft geoordeeld dat de overwaarde van de woning niet tot het te verrekenen vermogen behoort. Partijen hebben tijdens het huwelijk niet voldaan aan de overeengekomen verrekenplicht, zodat op grond van artikel 1:141 lid 3 BW wordt vermoed dat hun beider vermogens op de peildatum zijn gevormd uit inkomsten die verrekend hadden moeten worden. Het is aan de vrouw als eigenares van de woning om tegenbewijs te leveren tegen dat vermoeden. Indien de vrouw daarin slaagt, is het aan de man om op de voet van artikel 1:136 BW te bewijzen dat er tijdens het huwelijk uit overgespaard inkomen op de hypothecaire

leningen is afgelost en (waardevermeerderende) investeringen zijn gedaan in de echtelijke woning(en) met als gevolg dat de overwaarde van de woning verrekend dient te worden, en tot welk bedrag.

Volgens het hof is de vrouw erin geslaagd voormeld vermoeden te ontzenuwen. De woning is deels gefinancierd met de opbrengst van eerdere woningen. De eerste woning is gefinancierd met geld van de vrouw dat niet behoeft te worden verrekend. Voor het overige heeft financiering plaatsgevonden met hypothecaire geldleningen waarop door de vrouw niet is afgelost. Nu de woning geheel noch gedeeltelijk is verkregen met te verrekenen inkomsten of vermogen van de vrouw, behoort de waarde daarvan niet tot het te verrekenen vermogen aan de zijde van de vrouw, ook niet voor een deel. Dat de man ten laste van zijn te verrekenen inkomsten heeft afgelost op de hypothecaire geldleningen of dat hij waardevermeerderende investeringen in de echtelijke woning(en) heeft gedaan, brengt niet mee dat de woning is gaan behoren tot het te verrekenen vermogen aan de zijde van de vrouw. Die aflossingen of investeringen kunnen hooguit een vergoedingsrecht van de man op de vrouw doen ontstaan, maar de man heeft in de procedure geen verzoek gedaan op grond van een dergelijk vergoedingsrecht.

In cassatie klaagt de man dat het hof ten onrechte tot uitgangspunt heeft genomen dat voor verrekening van de waarde van de woning slechts plaats is als de vrouw met te verrekenen inkomsten heeft afgelost op de hypothecaire geldleningen of waardevermeerderende investeringen heeft gedaan, en dat de vrouw daarom is geslaagd in het leveren van het in artikel 1:141 lid 3 BW bedoelde tegenbewijs. Het hof heeft miskend dat het voor de toepassing van de in artikel 1:141 lid 1 juncto artikel 1:136 lid 1 BW neergelegde plicht tot verrekening niet ertoe doet van welke echtgenoot het overgespaarde inkomen afkomstig is en in wiens goed dat is geïnvesteerd.

De Hoge Raad acht de klacht gegrond. In artikel 1:141 lid 1 BW en – voor zover het gaat om de aflossing van een schuld die met het oog op de verwerving van een goed is aangegaan – artikel 1:136 lid 1 BW worden de rechtsgevolgen geregeld van verrekenplichten in huwelijkse voorwaarden. In dit kader strekt een verrekenbeding als het onderhavige naar zijn aard ertoe dat periodiek wordt verrekend hetgeen van de inkomsten van partijen wordt bespaard, waarna ieder der echtgenoten vervolgens in staat is zijn aandeel in de besparingen door belegging te besteden aan vorming en vermeerdering van het eigen vermogen. Laten partijen tijdens het huwelijk deling van de overgespaarde inkomsten achterwege, dan moet daaraan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, mede in verband met de aard van het verrekenbeding, het gevolg worden verbonden dat partijen bij het einde van het huwelijk alsnog tot verrekening overgaan en dat in deze verrekening ook wordt betrokken de vermogensvermeerdering die is ontstaan door belegging van hetgeen uit de inkomsten van

een echtgenoot is bespaard maar ongedeeld is gebleven; hetzelfde geldt voor een belegging die is gefinancierd met geleend geld, voor zover de lening is afgelost met bespaarde maar ongedeeld gebleven inkomsten (HR 10 juli 2009, ECLI:NL:HR:2009:BL4387). Zowel uit de tekst van de hiervoor genoemde artikelen als uit de ratio van deze bepalingen, vloeit voort dat bij het einde van het huwelijk aanwezig vermogen dat is gevormd uit door de echtgenoten tijdens het huwelijk overgespaard inkomen, dient te worden verrekend, ongeacht aan wie van de echtgenoten dat vermogen toebehoort en uit wiens overgespaarde inkomen dat vermogen is gevormd. De achterliggende gedachte is immers dat ieder van de echtgenoten na verrekening van hetgeen door hen tezamen is bespaard, zijn of haar aandeel daarin kan gebruiken voor de vorming en vermeerdering van het eigen vermogen. Hiermee strookt dat bij de finale afrekening na het eindigen van het huwelijk de echtgenoot die zijn of haar overgespaarde inkomsten heeft geïnvesteerd in (de financiering van) een aan de andere echtgenoot toebehorend goed, naar de in artikel 1:136 lid 1 BW vermelde maatstaf meedeelt in de eventuele waardeinstijging die het goed gedurende het huwelijk heeft ondergaan.

Tussen partijen is niet in geschil dat de man ten laste van door hem verworven, te verrekenen, inkomsten heeft afgelost op de hypothecaire geldleningen. Bovendien heeft de man gesteld dat de woning een overwaarde heeft mede als gevolg van een verbouwing die met door hem overgespaard maar niet verrekend inkomen is gefinancierd. Het oordeel van het hof dat deze aflossingen en de gestelde investering niet meebrengen dat de woning is gaan behoren tot het te verrekenen vermogen geeft, gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-07-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1875

Zaaknummer: 14/04245

Wetsartikelen: 1:141 BW en 1:136 BW

RECHTSPRAAK

Hof heeft onvoldoende inzicht gegeven in de gedachtegang die heeft geleid tot het oordeel omtrent de huwelijksgelateerde behoefte.

Partijen zijn gewezen echtgenoten. Bij het hof heeft de vrouw een partneralimentatie van € 12.500 per maand verzocht. Het hof heeft de partneralimentatie gesteld op € 2.259 per maand en overwoog over de behoefte het volgende. De vrouw heeft een wensenlijstje gemaakt dat ziet op een toekomstige situatie waarin zij weer over een inkomen beschikt vergelijkbaar met de welvaart van partijen tijdens het huwelijk. Toegegeven kan worden dat dit lijstje onvoldoende is onderbouwd, maar dit maakt niet dat zonder meer de conclusie kan worden getrokken dat het verzoek van de vrouw moet worden afgewezen. Aan de vrouw kan niet worden tegengeworpen dat dat zij thans minder uitgeeft dan wel dat zij thans haar uitgaven beperkt. Uitgaande van een aantal redelijke uitgaven op de behoeftelijst en in aanmerking nemend dat partijen tijdens het huwelijk een netto besteedbaar inkomen hadden van tussen de € 5.500 en € 6.000 per maand, is er wel degelijk sprake van een huwelijksgelateerde behoefte die door het hof in redelijkheid en billijkheid wordt gesteld op € 2.500 netto per maand.

In cassatie wordt geklaagd dat het hof zijn oordeel over de behoefte van de vrouw ontoereikend heeft gemotiveerd. De Hoge Raad acht deze klacht gegrond. De vrouw heeft in hoger beroep een behoeftelijst in het geding gebracht waarin zij de door haar gestelde behoefte van € 6.739 netto per maand heeft gespecificeerd en toegelicht. Het hof is uitgegaan van een netto besteedbaar inkomen tussen de € 5.500 en € 6.000 en van een aantal redelijke uitgaven op de behoeftelijst. Deze motivering geeft geen inzicht in de uitgaven die het hof in aanmerking heeft genomen of buiten beschouwing heeft gelaten. Het hof heeft aldus onvoldoende inzicht gegeven in de gedachtegang die heeft geleid tot het oordeel dat de huwelijksgelateerde behoefte € 2.500 bedraagt. De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-07-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1842

Zaaknummer: 14/05072

RECHTSPRAAK

Samenloop ISD-maatregel en Bopz-machtiging. Wetswijziging per 1 januari 2015: bepalingen uit Wet Bopz over dwangbehandeling van overeenkomstige toepassing op personen ten aanzien van wie een ISD-maatregel geldt.

In december 2011 heeft de rechtbank aan X de maatregel opgelegd van plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) voor de duur van twee jaar. X verblijft per april 2013 in de PI te Vught. De officier van justitie heeft de rechtbank op 8 december 2014 verzocht een voorlopige machtiging te verlenen om X in een psychiatrisch ziekenhuis te doen opnemen en te doen verblijven.

De rechtbank heeft de voorlopige machtiging verleend van 15 december 2015 tot 15 juni 2015. In reactie op het verweer dat een voorlopige machtiging niet mogelijk is naast een ISD-maatregel overwoog de rechtbank als volgt. De Hoge Raad heeft bij beschikking van 18 april 2003 (ECLI:NL:HR:2003:AF5555) bepaald dat een strafrechtelijke machtiging en een civielrechtelijke machtiging niet naast elkaar kunnen bestaan en dat, wanneer van zo'n situatie wel sprake zou zijn, de strafrechtelijke machtiging prevaleert. De strafrechter heeft verschillende mogelijkheden om iemand te laten opnemen en/of behandelen in een psychiatrisch ziekenhuis indien sprake is van een door een geestesstoornis veroorzaakt gevaar. Een daarvan is de ISD-maatregel van artikel 38m Sr. Deze maatregel strekt tot beveiliging van de maatschappij en beëindiging van de recidive van de verdachte. De ISD-maatregel biedt echter geen mogelijkheid voor dwangbehandeling. Een gedetineerde met een zorgbehoefte kan, op grond van de artikelen 15.5 en 43.3 Penitentiaire beginselenwet, wel worden geplaatst in een zorginstelling, maar artikel 51 Wet Bopz verklaart de artikelen van de Wet Bopz, die (onder meer) zien op de dwangbehandeling, nog niet van toepassing op personen met een ISD-maatregel. Een wetsvoorstel (nr. 33771) waarin artikel 51 lid 3 Wet Bopz wordt uitgebreid, is recent aangenomen door de Eerste Kamer. Dat betekent dat iemand met een ISD-maatregel die zowel een meer adequate behandeling als noodmedicatie nodig heeft, momenteel niet zou kunnen worden doorgeplaatst naar de instelling die door de behandelaren noodzakelijk wordt geacht, en bij een vastlopen van de (vrijwillige) behandeling weer terug moet worden geplaatst naar de inrichting voor stelselmatige daders. De rechtbank

is van oordeel dat hier toch een samenloop mogelijk moet zijn; immers, X verblijft bij overplaatsing ‘(BOPZ)-vrijwillig’ in de instelling, terwijl ter bescherming van de maatschappij de ISD-maatregel op de achtergrond doorloopt. Dat bijt elkaar niet, zo oordeelt de rechtbank. Dat én de komende wetswijziging van artikel 51 lid 3 Wet Bopz maakt een Bopz-machtiging naast een ISD-maatregel mogelijk. Daarbij is de rechtbank van oordeel dat, bij de oplegging van een Bopz-maatregel, steeds een afweging moet worden gemaakt van de betrokken belangen. Voor X wordt in dit geval door de behandelaars een overplaatsing met de mogelijkheid van dwangbehandeling noodzakelijk geacht.

In cassatie wordt de vraag aan de orde gesteld of een voorlopige machtiging kan samenvallen met de tenuitvoerlegging van de aan X opgelegde ISD-maatregel. Uit de beschikking van de Hoge Raad van 18 april 2003 zou volgen dat een dergelijke samenloop van twee titels tot vrijheidsbeneming ontoelaatbaar is. Bovendien valt niet in te zien waarom deze samenloop nodig zou zijn, nu X met ingang van 1 januari 2015 krachtens enkel de opgelegde ISD-maatregel onvrijwillig kan worden behandeld in een psychiatrisch ziekenhuis.

De Hoge Raad oordeelt als volgt. Vrijheidsbeneming op grond van een beslissing van de strafrechter, zoals de onderhavige ISD-maatregel, sluit niet in alle gevallen een onvrijwillige opname in een psychiatrisch ziekenhuis met toepassing van de Wet Bopz uit. Wel dient bij de beoordeling van een verzoek tot het verlenen van een (voorlopige) machtiging op grond van de Wet Bopz te worden gewaakt tegen ongewenste doorkruising van een eerder gegeven strafrechtelijke beslissing en dient duidelijkheid te bestaan over de titel op grond waarvan een betrokkene in het psychiatrisch ziekenhuis verblijft. Er wordt niet geklaagd tegen het oordeel van de rechtbank dat de Bopz-machtiging en de ISD-maatregel ‘elkaar niet bijten’. Ook kan niet worden gezegd dat voor X onduidelijkheid dreigde omtrent de titel op grond waarvan hij in het psychiatrisch ziekenhuis zou verblijven. De opname uit hoofde van het onderhavige verzoek was immers gericht op dwangbehandeling, en de ISD-maatregel voorzag op het moment waarop de Bopz-machtiging zou ingaan niet in een mogelijkheid daartoe. In dit opzicht wijkt deze zaak af van de zaak die leidde tot de eerdergenoemde beschikking van 18 april 2003, waarin toewijzing van het verzoek wel kon leiden tot onduidelijkheid over de titel van het verblijf.

De omstandigheid dat de bepalingen uit de Wet Bopz over dwangbehandeling sinds 1 januari 2015 van overeenkomstige toepassing zijn op personen ten aanzien van wie een ISD-maatregel is toegepast, maakt het bovenstaande niet anders, nu de voorlopige machtiging voorzag in opname met ingang van 15 december 2014, derhalve vóór 1 januari 2015. Om diezelfde reden kan niet worden gezegd dat de vanaf 1 januari 2015 geldende regels de onderhavige voorlopige machtiging overbodig maakten, zoals het onderdeel betoogt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-07-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1846

Zaaknummer: 15/01248

Wetsartikelen: 2 Wet Bopz, 51 Wet Bopz en 38 m Sr

RECHTSPRAAK

De algemene dwalingsregeling is niet van toepassing op een verdeling. De vernietigbaarheid van een verdeling wegens dwaling wordt alleen beheerst door artikel 3:196 BW. Echtgenoten kunnen op grond van artikel 1:87 lid 4 BW bij overeenkomst afwijken van de wettelijke regeling voor vergoedingsrechten.

Partijen zijn in 2013 gescheiden. Zij waren gehuwd onder huwelijkse voorwaarden, inhoudende uitsluiting van iedere gemeenschap met een periodiek verrekenbeding. In verband met de gezamenlijke aankoop van de echtelijke woning, waarbij de vrouw ten laste van haar vermogen € 110.000 meer heeft voldaan dan de man, hebben partijen in april 2008 een akte ondertekend waarin is bepaald dat de vrouw bij einde huwelijk recht heeft op teruggave van € 110.000 (geïndexeerd) waarna de overwaarde van de woning aan ieder van hen voor de helft toekomt. Partijen hebben in december 2012 een echtscheidingsconvenant gesloten. Hierin is opgenomen dat partijen bij akte van april 2008 een aanvulling op de huwelijkse voorwaarden zijn overeengekomen inhoudende dat de vrouw bij einde van het huwelijk recht heeft op teruggave van € 110.000.

In dit geding verzoekt de man vernietiging van het echtscheidingsconvenant op de grond dat hij over de waarde van de te verdelen en te verrekenen boedelbestanddelen heeft gedwaald en daardoor voor meer dan een vierde is benadeeld (artikel 3:196 BW). De rechtbank heeft het verzoek afgewezen.

Het hof heeft het echtscheidingsconvenant vernietigd en bepaald dat de vrouw een bedrag van € 20.358,20 aan de man moet voldoen. Het hof overwoog daartoe dat het beroep van de man op artikel 3:196 BW niet slaagt. Partijen zijn het eens over de waarde van de bezittingen en schulden van de eenvoudige gemeenschap, zodat van een onjuiste waardering geen sprake is. De akte van april 2008 is een niet in de vorm van huwelijkse voorwaarden gesloten overeenkomst tussen partijen inzake het vergoedingsrecht van de vrouw. Per saldo heeft de vrouw met haar inbreng van € 110.000 zowel haar aandeel in de verkrijging als het aandeel van de man daarin betaald. Uit dien hoofde heeft de vrouw een vergoedingsvordering jegens de man ter hoogte van haar investering in het aandeel van de man (€ 55.000). Nu het

echtscheidingsconvenant, in navolging van de akte van april 2008, echter bepaald dat de man € 110.000 aan de vrouw verschuldigd is, hebben beide partijen gedwaald in de zin van artikel 6:228 BW.

In cassatie klaagt de vrouw over het toepassen door het hof van artikel 6:228 (dan wel artikel 6:229) BW. Volgens de vrouw heeft het hof miskend dat deze bepalingen krachtens artikel 3:199 BW niet op een verdeling van toepassing zijn en – zo het hof van een verrekening is uitgegaan – op grond van artikel 1:135 lid 2 BW ook niet op een verrekening.

De Hoge Raad acht de klacht gegrond. Het hof is kennelijk ervan uitgegaan dat het echtscheidingsconvenant betrekking heeft op de verdeling van de (eenvoudige) gemeenschap tussen partijen, en niet op verrekening ingevolge het bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen verrekenbeding. Ingevolge artikel 3:199 BW is de algemene dwalingsregeling van de artikelen 6:228-230 BW niet van toepassing op een verdeling. De vernietigbaarheid van een verdeling wegens dwaling wordt uitsluitend beheerst door artikel 3:196 BW. Het hof heeft derhalve, nadat het het beroep van de man op artikel 3:196 BW had verworpen, ten onrechte de algemene dwalingsregeling toegepast. Artikel 3:199 BW geldt bovendien niet alleen voor de overeenkomst die een verdeling inhoudt, maar ook voor de overeenkomst waarbij de deelgenoten zich tot een bepaalde, concreet aangegeven verdeling verplichten (HR 7 april 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZC1697).

Voorts klaagt de vrouw over het oordeel van het hof dat de vrouw een vergoedingsrecht jegens de man heeft. Volgens de vrouw heeft het hof miskend dat de door haar gepretendeerde aanspraak op het bedrag van € 110.000 niet gebaseerd is op een vergoedingsrecht maar op een overeenkomst tussen partijen, en dat van een vergoedingsrecht pas sprake kan zijn bij gebreke van een overeenkomst tussen partijen.

Ook deze klacht acht de Hoge Raad gegrond. In artikel 1:87 BW is een regeling opgenomen voor vergoedingsrechten ter zake van vermogensverschuivingen tussen de privévermogens van echtgenoten bij de verkrijging van een privégoed of de voldoening van een privéschuld. Deze regeling leent zich ook voor toepassing in geval van een vermogensverschuiving bij de verkrijging door echtgenoten van een gemeenschappelijk goed, gefinancierd uit hun privévermogens. Voor zover het hof met zijn oordeel dat de vrouw jegens de man geen recht heeft op terugbetaling van het bedrag van € 110.000 heeft beoogd bij de wettelijke regeling aan te sluiten, heeft het echter miskend dat de echtgenoten ingevolge artikel 1:87 lid 4 BW bij overeenkomst kunnen afwijken van de in de leden 1-3 opgenomen regeling. Niet in geschil is immers dat partijen met betrekking tot de investering van de vrouw van € 110.000 in april 2008 zijn overeengekomen dat de man bij het einde van het huwelijk dit bedrag weer aan de vrouw zal teruggeven. Deze afspraak – waarvoor het vormvereiste van artikel 1:115 lid 1 BW

niet geldt – prevaleert boven de wettelijke regeling van vergoedingsrechten.

De man heeft voorwaardelijk incidenteel beroep ingesteld. De man komt op tegen het oordeel van het hof dat partijen het eens zijn over de waarden van de bezittingen en schulden van de eenvoudige gemeenschap zodat van een onjuiste waardering geen sprake is en het beroep op artikel 3:196 BW niet opgaat. Volgens de man is dat oordeel onjuist dan wel onvoldoende begrijpelijk, omdat de man de hoogte en de verschuldigdheid van de schuld van € 110.000 aan de vrouw heeft betwist. Een dwaling over de verschuldigdheid of hoogte van de schulden aan de vrouw moet worden beschouwd als een dwaling als bedoeld in artikel 3:196 lid 1 BW.

De Hoge Raad overweegt dat de man stelt te hebben gedwaald over de wijze waarop het door de vrouw geïnvesteerde bedrag van € 110.000 in de verdeling moet worden betrokken. Dat levert evenwel geen dwaling op ‘omtrent de waarde van een of meer der te verdelen goederen en schulden’ als bedoeld in artikel 3:196 lid 1 BW. Daargelaten of en in hoeverre een andersoortige dwaling dan die omtrent de waarde van de desbetreffende goederen of schulden in het kader van de algemene dwalingsregeling van de artikel 6:228-230 BW in aanmerking kan worden genomen, die regeling is – ook in zoverre – ingevolge artikel 3:199 BW niet van toepassing op de verdeling van een gemeenschap (vgl. HR 30 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV3103). Nu de man niet heeft gesteld dat hij heeft gedwaald over de waarde van de (gemeenschaps)schuld aan de vrouw (namelijk ten bedrage van € 110.000), is het oordeel van het hof juist.

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-07-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1871

Zaaknummer: 14/04610

Wetsartikelen: 3:199 BW, 6:228 BW, 3:196 BW en 1:87 BW